

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра глобальної економіки

ЗАТВЕРДЖЕНО
Економічний факультет
«18» червня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СПІЛЬНА АГРАРНА ПОЛІТИКА ЄС

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітня програма «Міжнародна економіка»

Факультет економічний

Розробники: д.е.н. професор Кваша С. М.

Київ – 2026

**Опис навчальної дисципліни
«СПІЛЬНА АГРАРНА ПОЛІТИКА ЄС»**

Спільна аграрна політика (САП) Європейського Союзу — це комплексна система заходів, спрямованих на підтримку сільського господарства, забезпечення продовольчої безпеки, сталого розвитку сільських територій та захисту довкілля. Вона була започаткована у 1962 році з метою стабілізації аграрного ринку, підвищення доходів фермерів і забезпечення доступу населення до якісної продукції за прийнятними цінами. САП фінансується переважно з бюджету ЄС і є однією з найважливіших політик Союзу, що впливає як на аграрну економіку країн-членів, так і на їхню соціальну та екологічну ситуацію.

У сучасному вигляді САП базується на двох основних стовпах: перший — це пряма підтримка сільгоспвиробників (у вигляді субсидій і доплат), другий — розвиток сільських територій, включаючи заходи з охорони навколишнього середовища, інновації та сталого управління природними ресурсами. Значну увагу приділено "зеленому курсу", агроекологічним практикам та кліматичній нейтральності. Реформи САП орієнтовані на підвищення гнучкості та відповідальності держав-членів, а також на більш тісну інтеграцію економічних, соціальних та екологічних цілей сільського розвитку.

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь	
Освітній ступінь	<i>ОС «Бакалавр»</i>
Спеціальність	051 «Економіка»
Освітня програма	«Міжнародна економіка»
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Вибіркова
Загальна кількість годин	150
Кількість кредитів ECTS	5
Кількість змістових модулів	5
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-
Форма контролю	<i>Залік</i>
Показники навчальної дисципліни для денної форми навчання	
	Денна форма навчання
Рік підготовки (курс)	4
Семестр	7
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>
Лабораторні заняття	- год.
Самостійна робота	<i>105 год.</i>
Індивідуальні завдання	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>2 год.</i>

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Спільна аграрна політика ЄС» є набуття студентами теоретичних знань та отримання практичних аналітичних навичок щодо принципів, цілей та інструментів Спільної аграрної політики (САП) Європейського Союзу.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню дисципліни «Спільна аграрна політика ЄС»: «Історія економіки та економічної думки», «Європейські студії», «Міжнародний аграрний бізнес», «Економіка зарубіжних країн».

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК15 Здатність до володіння цілісними системами знань про сутність економічних процесів, що відбуваються на міжнародному аграрному ринку.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН25. Вміти аналізувати принципи, закономірності розвитку та міжнародний досвід функціонування світового аграрного ринку.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Агрополітичні рішення у системі міжнародних відносин досліджень світових аграрних ринків														
Тема 1. Історія виникнення та основні етапи реформування Спільної Аграрної Політики (САП) Європейського Союзу	1	15	2	3										
Тема 2. Вплив САП на забезпечення продовольчої безпеки та розвиток сільських територій.	2	15	2	3										
Тема 3. Рішення САП у системі міжнародних відносин досліджень світових аграрних ринків	3	15	2	3										
Тема 4. СОТ та можливості і вимоги в рамках інтеграції з ЄС (ГВ ЗВТ)	4	15	1	3										
Тема 5. Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі Україна-ЄС: сільськогосподарські аспекти	5	15		3			14							
Разом за змістовим модулем 1		75	7	15			52							
Змістовий модуль 2. Методологія дослідження впливу САП на світовий ринок сільськогосподарської продукції														

Тема 6. Кон'юнктура аграрних ринків країн-членів ЄС	5	18	2	4								
Тема 7. Європейський Зелений Курс (European Green Deal)	6	18	2	3								
Тема 8. Методичні підходи оцінки впливу САП на міжнародний бізнес	7	18	2	4								
Тема 9. Досвід держав-членів ЄС у запровадженні та реалізації САП (впровадження в Україні)	8	21	2	4								
Разом за змістовим модулем 2		75	8	15			53					
Усього годин		150	15	30			105					

3. Темі лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія виникнення та основні етапи реформування Спільної Аграрної Політики (САП) Європейського Союзу	2
2	Вплив САП на забезпечення продовольчої безпеки та розвиток сільських територій.	2
3	Рішення САП у системі міжнародних відносин досліджень світових аграрних ринків	2
4	СОТ та можливості і вимоги в рамках інтеграції з ЄС (ГВЗВТ)	2
5	Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі Україна-ЄС: сільськогосподарські аспекти	2
6	Кон'юнктура аграрних ринків країн-членів ЄС	1
7	Європейський Зелений Курс (European Green Deal)	2
8	Методичні підходи оцінки впливу САП на міжнародний бізнес	2
9	Досвід держав-членів ЄС у запровадженні та реалізації САП (впровадження в Україні)	
	Всього	15

4. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія виникнення та основні етапи реформування Спільної Аграрної Політики (САП) Європейського Союзу	4
2	Вплив САП на забезпечення продовольчої безпеки та розвиток сільських територій.	4
3	Рішення САП у системі міжнародних відносин досліджень світових аграрних ринків	4
4	СОТ та можливості і вимоги в рамках інтеграції з ЄС (ГВЗВТ)	4
5	Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі Україна-ЄС: сільськогосподарські аспекти	4
6	Кон'юнктура аграрних ринків країн-членів ЄС	4

7	Європейський Зелений Курс (European Green Deal)	4
8	Методичні підходи оцінки впливу САП на міжнародний бізнес	2
9	Досвід держав-членів ЄС у запровадженні та реалізації САП (впровадження в Україні)	
	Всього	30

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійна робота 1. Агрополітичні рішення у системі міжнародних відносин досліджень світових аграрних ринків	55
2	Самостійна робота 2. Методологія дослідження впливу САП на світовий ринок сільськогосподарської продукції	50
	Всього	105

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати, презентації;
- захист практичних робіт;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи.

7. Методи навчання

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод командної роботи, метод мозкового штурму;
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- відеометоди (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання	
6 семестр			
Модуль 1. Агрополітичні рішення у системі міжнародних відносин досліджень світових аграрних ринків			
Тема 1. Історія виникнення та основні етапи реформування Спільної Аграрної Політики (САП) Європейського Союзу	ПРН 16, 25. Розуміти розкриття можливостей використання досліджень ринку в господарській діяльності підприємства для підвищення його конкурентоспроможності. Знати особливості здійснення досліджень ринку залежно від їх цілей та напрямів.		
Практична робота 1.		10	
Тема 2. Вплив САП на забезпечення продовольчої безпеки та розвиток сільських територій.			
Практична робота 2.		10	
Тема 3. Рішення САП у системі міжнародних відносин			
Практична робота 3.		10	
Тема 4. СОТ та можливості і вимоги в рамках інтеграції з ЄС (ГВ ЗВТ)			
Практична робота 4.		10	
Тема 5. Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі Україна-ЄС: сільськогосподарські аспекти			
Практична робота 5.		10	
Самостійна робота 1		20	
Модульна контрольна робота 1.		30	
Всього за модулем 1		100	
Модуль 2. Методологія дослідження впливу САП на світовий ринок сільськогосподарської продукції			
Тема 6. Кон'юнктура аграрних ринків країн-членів ЄС	ПРН 16, 25. Розуміти кон'юнктуру аграрних ринків країн-членів ЄС, комплекс спеціальних методів та технологій, що використовуються при виконанні досліджень ринку. Знати методичні підходи оцінки впливу САП на міжнародний бізнес.		
Практична робота 6.		10	
Тема 7. Європейський Зелений Курс (European Green Deal)			
Практична робота 7.		10	
Тема 8. Методичні підходи оцінки впливу САП на міжнародний бізнес			
Практична робота 8.		10	
Тема 9. Досвід держав-членів ЄС у запровадженні та реалізації САП (впровадження в Україні)			
Практична робота 9.		10	
Самостійна робота 2		30	
Модульна контрольна робота 2.			30
Всього за модулем 2			100
Навчальна робота		$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен		30	
Всього за курс		$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	
Курсовий проект/робота (за наявності)		-	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перекладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перекладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (напр., лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Електронний навчальний курс з дисципліни «Спільна аграрна політика». <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4901>
2. Конспект лекцій та їх презентації (в електронному вигляді)
3. Аграрна політика. Робочий зошит для виконання індивідуальних завдань для студентів. К.: НУБіП України. 2023. 84 с.
4. Аграрна політика: робочий зошит для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка». К.: НУБіП України. 2023. 88 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Hong, A., Li, X., Wang, Y. and Shi, M. (2023), Can customization promote product innovation in the global B2B market? Evidence from export manufacturing firms from emerging markets, *International Marketing Review*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/IMR-10-2021-0316>
2. Васильківський, Д. М., Трубнік, Т. Є., & Бикова, М. Д. (2023). Економічні орієнтири України в контексті перспектив розвитку світової економіки у 2023-2024 роках. *Академічні візії* (17). <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/272>
3. Побоченко, Л., Татаренко, Н., & Прокоп'єва, А. (2023). Сучасні тренди розвитку світового ринку зерна в умовах війни в Україні. *Економіка та суспільство*, (48). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-29>
4. Савенко, І., Седікова, І., & Седіков, Д. (2022). Російсько-український конфлікт: виклики для зернового ринку. *Food Industry Economics*, 14(2). DOI: <https://doi.org/10.15673/fie.v14i2.2320>.
5. Чіп Л. О. (2020). Макроекономічна кон'юнктура аграрного ринку в умовах економічної нестабільності. Том 31(70). No 4, 2020. <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-4-13>
6. Офіційний сайт Групи світового банку. URL: worldbank.org.
7. Офіційний сайт Конференції ООН з торгівлі та розвитку. URL: unctad.org.
8. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: wto.org.